

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

One year	Three months	One year	Three months
\$7.00	\$2.00	\$7.00	\$2.00
\$3.75	\$1.00	\$3.75	\$1.00
\$2.00	\$0.50	\$2.00	\$0.50

Foreign and Jersey City Rates: One year \$10.00, Three months \$3.00.

For a complete list of rates and other information, see page 1.

За кожного року редакція не відповідає.

За кожен рік редакція не відповідає.

3 Канади наслідати послати гроші на т. з. Foreign Money Order.

Тел. "Свобода": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союз: Montgomery 5-1838.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОБІТНИЧІ ЮНІ БЕРУТЬ НА РОЗУМ

Як кожного року, так і цього, американські робітничі юні відвідували вчорашню "День Праці".

Перше, що кидалося в очі в тих демонстраціях, це брак балачок про прогибцію, яких так було багато попередніми роками. Це по части вислідом становища двох великих партій, які, як відомо, признали вже потребу зміни прогибції. В це більший міри балакання про прогибцію усунула сама серйозність моменту, самий факт, що життя стає перед кожною людиною багато важніші, питання.

Видно це було з урочистих промов бесідників. Не говорено за прогибцію, а говорено за безробіття. У багатьох промовах було багато звичайного в урочисті дії нумерування, але декотрі промови сказали так багато цінного. Найбільше може сказав президент Центральної Промислової й Робітничої Ради в своїй промові радю, у якій він говорив про "Американського робітника в державі". Ця промова винесла політику американських робітничих юнів супроти безробіття в минулому та показує на зміну цієї політики в майбутньому. У промові виходить, що робітничі юні стоять на становищі, що кожда збіна й охоча до праці людина повинна мати роботу. Робота — це нормальний стан людини. Безробіття — ненормальний стан, шкідливий для людини й суспільства.

Проти безробіття предкається різні заради, від консервативних до революційних. Консервативні Американці віднеслися навіть до найбільш поміркованих з типичним упередженням. Заікачені в тих зарадах мусять уважати, щоб не наразити собі консервативного, упередженого Американця. Вони не могли, приміром, говорити про забезпечення на випадок безробіття, бо таке говорення могло би викликати відомі страхів у консервативних кругах. Та не відомі розумки важної справи, з ривається занебанню розв'язати питання революційним способом. Тому навіть консервативне американське робітництво бачиться примусовим добуватися теж забезпечення своєї праці, грозячи, що в протиположних разі, коли уряд і підприємці цього не зроблять, робітники будуть так примусові добуватися забезпечення на випадок безробіття.

Були це виразні слова остоги. Вони показують, що навіть у консервативних кругах ворухиться думка, яка ломить страх перед новиною.

МІЖ ПЕРШИМ АНДРУСОВОМ І РОЗБОРОМ ПОЛЬЩІ

(Надіслана стаття).

Перемія в Андрусові 1667 року переагу над шляхтою, року, перемінені пізніше у Аске нашої шляхтою, вічний мир поміж Польщею й Росією патріотизм? Шляхтя, ба- Москва, мало (дві Польщі) кучи, що й самою може бути боді) більше значіння розді- кінчик — звернулася за поміччю лєнських сфер інтересів на укра- охороною до російського ца- нських землях — ніж справ- ра Петра Великого і зажадала дішого, дісного поділу тих, від нього посередництва поміж земель поміж обох коонтрагєн- нею і її власним (!) королем.

Така дурничка дуже Петро- бороти розлучили оборону в сподалася. Він вислав саомі людности цих земель вое військо на належудо до проти чужого наслідства.

Польщі Білорусь, та свого Москві, що за Петра Вели- посла яко посередника поміж коного переіменувала себе в "Ро- воючими сторонами. Той ко- со"*) і котра мала сильнішу сол подітвувати їй в році 1716 воєну організацію, прийшло мир, а його заступник, підлі- те легше, ніж Польщі, дезор- суючи його — так і значення, ганізованій самолюбстві шляхти що той посол виступав при і магнатів та загальним, "дер- тим договорі його, "медіатор", жондєм". Навпаки, Росія же- то посередник.

Наслідком цього договору було передсєдств, що всі як є підчас славного гайда- мацького повстання, що його підняли були Тонта і Заілізак в 1768 році.

Але й Польща сама хинилася чимраз більше до долу. Король Август III, що був рівночасно курфюрстом сакським — пробу- вання при помочи свого саксього війська перевести в Польщі потрібні реформи, а побюю- ючись явно виступити зі своїм планом, старався виконати його підступом. Він постановив свої сакські залоги в рижних місцевостях Польщі та при- казав їм, щоби всілякими про- вокаціями і насильствами вики- нували вони бунти шляхти, котру усе було до такого готу- ва. Август мав надію ті бунти потім силою усмирити і, при- тій нагоді заправдити в Польщі лад на вір західних європейських держав.

Перша частина його плану йому повелася, але що до ру- го — то вишло інакше. Вирвали шляхтя почала бунту- ватися та закладати конфеде- ратції, але вони не ший роз- едано, а зачленилися в одну мотучу конфедерацію Тарно- городську (1715). Жаладо йна усунення сакських військ з краю та запоруки для шляхтських свобод.

Прийшло до великої домаш- ньої війни, в котрій Август і зброєю і підступами мав вели- ку війну.

Прийшло до великої домаш- ньої війни, в котрій Август і зброєю і підступами мав вели- ку війну.

Він, допускаючи вплив, "ме- діаторство", чужої держави, дуже зрештою заінтересовано- го в польських розгарилах — став починком цінковому роз- валу польської держави.

Рішні польські партії чимраз частіше кликали на поміч Росію, а коли Катерина II поса- дила на польських престоло- гою князя Станіслава Понятовського — то російській "регент" у Варшаві став, по- правді сказавши, власний пан Польщі, тимбише, що че- рез його руки ший грошеві підмоги, плачені Катериною

Понятовському. Тому Катерина було легко довести до трипар- тового, отже й остаточного по- дау Польщі. Подія Україною в Андрусові заострилася агітаті Мос- кві і її нації українські та бі- лоруські землі.

"Німі" сойм з 1717 року дав їй змогу мідитись у нисто внутрішній державній польській справі і вона уже при першій розділі Польщі в 1772 році за- брава і цілу правобічну Укра- їну.

Юрій Горюченко.

(Далі буде).

ПОНУРИЙ ГОМІН ПОЛІССЯ

(Лист з Волині).

На Волинському Поліссі ста- дише в рушницю, але, як ка- жуть, і в скороті. Польсь- ка преса наеле — цим загном грабницький характер, а ПАТ- ванує з ними напад на ме- жевий православний мона- стир та на якогось купця-Жид- тільки. Зате приватні відомо- сті й навіть безкоштовно місцевой польської преси го- вять про соціально-політичні ознаки загону. "Земля Во- лінська" ось що пише про мешканців цього району:

"З владом мідитись, "стигнись" лише через постерукового державної поліції або податко- вого, ескзектора". "Одначе хтось має доступ до душі цю- го населення — цим таємничим, "обіжником" є емісар комуни- стический."

Подія сталася в порічку Сто- ходоу в районі Маневичі—По- ворськ—Смолярі й т. д., себ- то на Сарненщині й Ковель- щині, але захопила епізодично Луччину (Медвежью грома- ду) та камінь-кошарський по- д'їт, польського воєводства.

Скидання ПАТ-ом події ви- клучно на камінь-кошарський треба вважати за тактичний хід, "винравдані" Волині.

Згаданий околишній над Стохо- дом дуже бідні, а внаслідок спіння на Ковельщині (за- чинення "Простити") й не- можливості на Сарненщині (полонізація праці) культурно — освітньої праці — дуже темні. Зидні й те- мрява, образне національне почуття й зневага висторили на сприйнятий грунт для рад- нікофільської агітації.

Як це сталося, це інша річ, тільки в цьому районі три- тижні герцоливали численні є- лінські загони, узброєні не-

закладовані, невідомо. Невдо-

не є число вбитих і ранених. Заініається факт, що заво- рування були, що мали ха- рактер соціально-політич- ної, що загони селян були узбро- єні, що ними кермували якісь політичні чинники та що тре- ба було на їх ліквідацію ак- тивні тижні та жертв.

З цього факту кожний ви- вinen зроби́ти; належний висно- вок! Можемо лише повторити, що "вгада підля мала міс- це в околицях, де спінена про- світляська праця, де утруднена кооперативна робота, де не до- пущена сільсько-господарська організація, де трактуються як заочні національно-освідомлю- ючі акції й ведеться робота над полонізацією, етнографіч- ною маси Поліссячани".

Власне в тих самих Маневи- чих була заснована бібліотека "Маєска Школярів", яка мала "освітлювати" місцеве населе- ння й зміцнювати тут польсь- кість, про що каже закінч у- тому самому числі "З. В.". А вислід подібної роботи? Про- них говорять згадана вище подія, яка є багаторазим сим- помом історичної відпаді у лі- ському повіті, хоч і вона не розго- лосила "пенса".

Ставлячи в деякій мірі пра- вильну діагнозу події в поріч- ці Стоходоу (брак культурно- освітньої і господарської праці), енцидентний орган хадит на курчу сліпоту, радити зміцнити те, що саме виклика- ло згадану подію: замість у- коможливлення праці україн- ським культурно-освітнім і господарським організаціям, їм туди з чужою для населе- ння культурною та з чужими для нього організаціям. Хронічно- сніпні й годі. А. Б.

закладовані, невідомо. Невдо-

не є число вбитих і ранених. Заініається факт, що заво- рування були, що мали ха- рактер соціально-політич- ної, що загони селян були узбро- єні, що ними кермували якісь політичні чинники та що тре- ба було на їх ліквідацію ак- тивні тижні та жертв.

З цього факту кожний ви- вinen зроби́ти; належний висно- вок! Можемо лише повторити, що "вгада підля мала міс- це в околицях, де спінена про- світляська праця, де утруднена кооперативна робота, де не до- пущена сільсько-господарська організація, де трактуються як заочні національно-освідомлю- ючі акції й ведеться робота над полонізацією, етнографіч- ною маси Поліссячани".

Власне в тих самих Маневи- чих була заснована бібліотека "Маєска Школярів", яка мала "освітлювати" місцеве населе- ння й зміцнювати тут польсь- кість, про що каже закінч у- тому самому числі "З. В.". А вислід подібної роботи? Про- них говорять згадана вище подія, яка є багаторазим сим- помом історичної відпаді у лі- ському повіті, хоч і вона не розго- лосила "пенса".

Ставлячи в деякій мірі пра- вильну діагнозу події в поріч- ці Стоходоу (брак культурно- освітньої і господарської праці), енцидентний орган хадит на курчу сліпоту, радити зміцнити те, що саме виклика- ло згадану подію: замість у- коможливлення праці україн- ським культурно-освітнім і господарським організаціям, їм туди з чужою для населе- ння культурною та з чужими для нього організаціям. Хронічно- сніпні й годі. А. Б.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

"The Enquirer", Detroit, Mich. — Your letter could be published with the signature you select for it, but you must let the editors know your real name and address. No other correspond- ence is considered.

СПІВАНІК

для дітей дошкільного та шкільного віку на один, два і три години. Видання Рідної Школи. Здає Михайло Гайворонський.

Ціна 35 центів.

"СВОБОДА",

87 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

НА ТАТАРСЬКИМ ШЛЯХУ.

(21)

Переносили татарського у- луса, хоч би й цілої орди, бу- ли дуже легкі. Татарці зивали шатра і разом з усім движи- мим добром кидали їх на во- зі і їхали на нове місце. Чаба- ни, отарки і конюхи гнали товар. Так ший, пасучи по- дорож, аж зупинилися десь, де були добрі пасовища, свої шатра стягли з возів і назад розставляли їх. Приказуючи улаусови Булаву перенести на інше місце, не зроблено йому кривди. Лише самому Булаві перекерчено його план.

Аж третій дини після смер- ті Аділя надіхали вози з до- ма додатковими шатрами не- біжками; надіхав його гарем. Новий бей також не кликав до себе Яриновича. Також неча- забу, що в уласі є його при- ятель Запривола. Це Заприво- ла занекобав. Він промовив до Аслангу: "Мій приятелю, коли ти не будеш бачити, що Кесно віддасть батьківське, коли він сам це не буде бачи- ти. Чи не змінився він, ставши на- сідником брата? Може він хоч дещо дивини задержав собі? Поки жий його брат, поти він не міг надіятися, що дістане її. Тепер він її вже має, бо во- на в його руках."

— Я піду до нього! — ска- зав Аслангу. — Я піду як купец. Зараз податимся, що він думав.

зачується торг за висоту оку- пу. Та Маберек мовчав. Шкіра при вході піднеслася і до ша- тра увійшла дівчина, Станула і жалас, що її новий пан ка- же їй. Вірменні тільки вгаду- вали, що Кесно, бо він її ще не бачив. Вона спаленіла, бо те- пер вони оба витривали на неї очі, неначе би хотіли очі- ма зісти її. Мовчучи перебрав Маберек, питаючи Аслангу по татарськи, щоби дівчина не розуміла їх:

— Що ти скажеш тепер, придивившись їй?

Неначе забувши чого сюди прийшов, Аслангу відповів:

— Як би я купував її не за чужі гроші; як би я її дивини купив за мої власні гроші, то я її не перепродав би. Вона дивинилася би у мене.

— Ти дивини би її для себе. То чому ти хочеш, щоби я віддав її батькові?

Вірмені похитнули, що Та- тарини сам дав у руки збро- ю. Щоби це направити, сказав:

— Чи тобі не буде жал, як саме така, через те, що ти її собі даєш, передаси зіван- не?

Татарин хвилю мовчав. Ско- пився на рівні нозі 4 сказав:

— Спитай її, чи вона хоча- не повернується до батька.

Вірмені звернули до неї і по українськи повторив пи- тання бей. Дівчинка трисла і вона відповіла:

— Ви це питаєте?

— Придаси, дівчино, бе- їм Аслангу сказав до неї.

— Ну, і що? — дівчина спитала. — Як вже давно придив- лася йому. Він гарний Татари- н.

— Що ти волаєш би? Верну- тись до батька, чи стати пер- шою... може й одинокю жінкою?

Дівчина побігла і не від- подала.

— Ну? Не скажеш?

— Як буду мати змогу ви- брати, то волю до батька. Я гадаю, що батько так прові- дає, де я, і викупить мене.

Всю розмову з дівчиною Вірмені переповіли по татар- ськи. Татарин приступив до дівчини, взяв її за руку і вивів її з шатра, Показав їй коні.

Вона вгадала, що він каже їй сісти на коня. Зробила це. Він показав їй рукою шатро і батька і промовив до Вірме- нини:

— Скажи їй, що там є її батько.

Коли дівчина оминала шатра, Татарин, що таке він показу- є їй, Аслангу сказав:

— Там і твій шатер дожидає тебе твій... батько.

— Батько? — дівчина скрикнула. — Мій батько тут?

Книг як стріла помчався в сторону шатра.

— Сталося! Пропало! Не відкликати! Татарин чи не сердило, ні! то владосний ви- хилася слово за словом.

— Тепер, здаки мені бей, оськінь ти за неї правни...

рахуючи золото на вагу.

— Як на вагу, — відповів бей, — то за ту дівчину хоба не менше, як те, що вона ве- ла. Тільки золота її батько не має. Як не має тілько, то волю нічого не взяти.

— Не жартуєш, бей?

— Мені не до жартів тепер, коли я викопався заскоро по- квапно і втратив таку дівчину.

Бей відвернувся і лишивши Вірмені на дворі, увійшов до шатра.

Ні Аслангу, ні Запривола до шатра Яриновича тепер не входили. Пошилиши його тільки з донькою, щоби могли сво- бідно нашітати собою і цілу пригоду перебавати. Пили до них як на другий день ра- но, бо сам Яринович поклав їх до себе.

— Як і чим я Маберекви подякую за те, що він віддав мені мою дитину? — Яринович спитав їх.

— Маберек шийко заплати не возьме, — відповів Вірме- нини. — Йому ви лиш подяку- єте і прость його, щоби по- зволив їм відіхати вже за- трапа досвіта. Коли бей прий- шов і Яринович сказав йому, що вже хотів би відіхати, бей відповів:

— Я вас не виганяю відси, та і задержувати не буду. Тіль- ки, як це не знаю, чи ваш шлях вже відійшов. Як Булай ще не відійшов, то вам не буде бе- лачно вже тепер пускати в дорогу.

— Нехай буде, що буде, я

ми поїхав. Зупинилася перед гаремом бо. До бей Заприво- ла поїхав цілі ністі пісний, не як окуп за бранку, а як дару- нок на спогад від владного приятеля. Маберек ністіл прийняв і просив переказати Яриновичеві, що смерком при- їде до нього.

В шатрі Яриновича зійшлися також Аслангу і Запривола. Вирадили просити бей, щоби дозволив їм відіхати вже за- трапа досвіта. Коли бей прий- шов і Яринович сказав йому, що вже хотів би відіхати, бей відповів:

— Я вас не виганяю відси, та і задержувати не буду. Тіль- ки, як це не знаю, чи ваш шлях вже відійшов. Як Булай ще не відійшов, то вам не буде бе- лачно вже тепер пускати в дорогу.

— Нехай буде, що буде, я

ми поїхав. Зупинилася перед гаремом бо. До бей Заприво- ла поїхав цілі ністі пісний, не як окуп за бранку, а як дару- нок на спогад від владного приятеля. Маберек ністіл прийняв і просив переказати Яриновичеві, що смерком при- їде до нього.

В шатрі Яриновича зійшлися також Аслангу і Запривола. Вирадили просити бей, щоби дозволив їм відіхати вже за- трапа досвіта. Коли бей прий- шов і Яринович сказав йому, що вже хотів би відіхати, бей відповів:

— Я вас не виганяю відси, та і задержувати не буду. Тіль- ки, як це не знаю, чи ваш шлях вже відійшов. Як Булай ще не відійшов, то вам не буде бе- лачно вже тепер пускати в дорогу.

— Нехай буде, що буде, я

ми поїхав. Зупинилася перед гаремом бо. До бей Заприво- ла поїхав цілі ністі пісний, не як окуп за бранку, а як дару- нок на спогад від владного приятеля. Маберек ністіл прийняв і просив переказати Яриновичеві, що смерком при- їде до нього.

В шатрі Яриновича зійшлися також Аслангу і Запривола. Вирадили просити бей, щоби дозволив їм відіхати вже за- трапа досвіта. Коли бей прий- шов і Яринович сказав йому, що вже хотів би відіхати, бей відповів:

— Я вас не виганяю відси, та і задержувати не буду. Тіль- ки, як це не знаю, чи ваш шлях вже відійшов. Як Булай ще не відійшов, то вам не буде бе- лачно вже тепер пускати в дорогу.

— Нехай буде, що буде, я

ми поїхав. Зупинилася перед гаремом бо. До бей Заприво- ла поїхав цілі ністі пісний, не як окуп за бранку, а як дару- нок на спогад від владного приятеля. Маберек ністіл прийняв і просив переказати Яриновичеві, що смерком при- їде до нього.

В шатрі Яриновича зійшлися також Аслангу і Запривола. Вирадили просити бей, щоби дозволив їм відіхати вже за- трапа досвіта. Коли бей прий- шов і Яринович сказав йому, що вже хотів би відіхати, бей відповів:

— Я вас не виганяю відси, та і задержувати не буду. Тіль- ки, як це не знаю, чи ваш шлях вже відійшов. Як Булай ще не відійшов, то вам не буде бе- лачно вже тепер пускати в дорогу.

такі їди! — відповів Яринович.

— Як Булай викопить твою дитину, то ти її більше не по- бачиш! Хоч, як він ще не пішов, то-се буде вола на мій мані. Як таки завтра їдеш, то дай тобі добрий коню. Цілу сотню!

В хвій вийшов якийсь Татарин і каже:

— Прийшов якийсь, що по- татарськи дуже добре гово- рить. Каже, що він приятель наших гостей, та хоче бала- чати з ними і з бєм.

— Нехай! Прийде! — бей відповів.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПРОТЕСТУЮЧИ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ

ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ДОПОМОГУ НЕЩАСНИМ ЖЕРТВАМ У ЛІСЬКИМ ПОВІТІ І НА ПОЛІССІ ТА ІНФОРМУЙТЕ АМЕРИКАНЦІВ ПРО ПОЛЬСЬКІ ЕКСТЕРМІНАЦІЙНІ ПОЛІТИКИ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ, ДАЮЧИ ІМ У РУКИ МАТЕРІАЛИ ПРО ПОЛЬСЬКІ БАРВАРСТВА, ЗІБРАНІ В ВИДАНІЇ ОБЕДНАНИМ КНИЗІ:

POLISH ATROCITIES IN UKRAINE. ПОНАД 500 СТОРН. А ЦІНА ВСЬОГО \$1.

ЗАМОВЛЕННЯ ШІЛЬТ НА ТАКУ АДРЕСУ:

"ОБ'ЄДНАНЬЕ".

P. O. Box 122, Hudson Terminal,

NEW YORK, N. Y.

Тепер він закрадався до скляної вежі, акри́тої прочино́м (плі́шчю). Тут він відерся старими га́лузми. Високо над землею він знайшов отворене незакратоване ві́кно, що ве́ло до неосвітленої кі́мнати. Вийшовши до середини, він став уважно посту́пати наперед у темноті. Його знов удари́в сильний шкрі́д. Тарзан знав, що це не дасть йому можли́вості шука́ти Ла.

Тарзан знав, що за ним стої́ть отворене ві́кно, тиха ніч джунглі́в, свобода. Перед ним була небезпека, а може й смерть. Що мав він виби́рати? Ухвалю́в він сто́ять погли́бле́ний у свої́х думка́х, а потім, підні́вши го́лову й виправивши свої́ груди, він потра́с свої́м волоссе́м грі́зно та посту́пив до на́йбли́жчих дере́в. Він пере́ходив з кі́мнати до кі́мнати, аде його пошу́кування́ бу́ли дере́ми.

129 E. 7th STREET
NEW YORK CITY

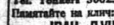
Tel. Yonkers 3002.

Пам'ятайте на клі́че СВІ́Я до свого

ІВАН ДУЧИНСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

44 WASHINGTON STREET,
YONKERS, N. Y.

В парі величезного пилу́ку за́дво́рь до́мів, а в басе́менту́ тво́го са́ди́ва — О́бсе́д в день і в но́чч. Автомо́бї́ до́вго́часно на всі́х ро́вни́х.